

ANGELIQUE DE VOGEL

Ontworteld

Plotseling ben ik een kind uit twee culturen

Inhoud

Voorwoord	7
1. De waarheid op tafel	9
2. Spoorloos	53
3. Op eigen kracht verder	99
4. De DNA-test	131
5. Twee families?	159
6. Op adem komen	187
Nawoord	223
Dankwoord	236
Genogram	250
Mijn hulptroepen	251
Biografie	252

Voorwoord

Ooit willen mijn ouders het aan me vertellen, maar ze vinden nooit het goede moment. Het bewijs van wat ze voor mij geheim proberen te houden, kijkt me intussen dagelijks aan in de spiegel. Ik lijk op hen en toch ook weer niet. Elke keer als ik vraag ‘hoe dit kan?’, krijg ik antwoorden die onlogisch zijn maar soms wel logisch lijken. Mijn bruine kijkers, bijvoorbeeld, heb ik van voorouders geërfd. Hiermee is de kous af en gaan we weer over tot de orde van de dag.

Als kind ga ik als vanzelfsprekend mee in deze goedbedoelde onwaarheden. Totdat ik me ga afvragen of ik hun antwoorden op mijn vragen eigenlijk wel geloof. Dat blijft bijzonder aan grote geheimen. Je voelt continu een draaikolk onder je voeten, maar de hele omgeving beweegt met die draaikolk mee. Iedereen zal gedacht hebben: dit is te groot, hier moet je niet aan komen. Of: het is niet aan mij om de waarheid te vertellen. Daarmee houdt de hele familie dit geheim in stand.

De keuze van mijn ouders om tegen beter weten in het geheim kleiner te maken dan het is, veroorzaakt het tegenovergestelde. Het wordt omvangrijker en complexer. Dat is wat geheimen doen. Wat gedaan wordt uit liefde, brengt verdriet. Dat is voor mij pijnlijk, maar moet ook voor hen pijnlijk zijn geweest.

Tot op de dag van vandaag verzamel ik stukjes van een puzzel die ik waarschijnlijk nooit af zal krijgen. Ik begin met de omtrek: de randjes en de hoekjes. Daarna sorteert ik de overige stukjes die ik heb gevonden op kleur en vorm. Sommige kan ik daarna gemakkelijk op de juiste plek leggen, maar er blijven een heleboel gaten over. Ik zie de verbanden niet tussen het ene en het andere. Soms ervaar ik het wel op gevoelsniveau, maar moet gissen hoe

ik dat concreet of tastbaar kan maken. Het dwarrelt tussen mijn vingers door. Ik kan het niet vastpakken. Wellicht kan ik nooit de juiste woorden geven aan het gevoel dat ik af en toe zo diep ervaar. En ik zal moeten accepteren dat deze puzzel niet voltooid kan worden. Er ontbreken nog zo veel puzzelstukjes.

Alle liefde die je maar kunt bedenken, heb ik ontvangen van mijn ouders. Tegelijk staat er ook zoiets groots als dit geheim tegenover. Zoiets kan zomaar naast elkaar bestaan.

Ik probeer een volgend stukje op de juiste plek neer te leggen, maar het gat dat mij vanuit de puzzel aanstaart, is veel te groot voor het kleine stukje in mijn hand. Toch kan ik niet anders dan een nieuwe poging doen om de puzzel completer te maken.

De herinneringen aan mijn familiegeschiedenis, ver voor mijn geboorte, zijn opgeslagen op een dieper niveau. Hoe relevant is deze geschiedenis voor mij? Is ze verdwenen, als ik niet weet hoe of wat precies? Het antwoord is simpel én complex. Je biologische geschiedenis is er altijd en maakt deel uit van jouw zijn. Hoe mooi is het als je jezelf ten volle kunt ontwikkelen, omdat je weet van wie je afstamt?

Dit is mijn missie: iedereen heeft het recht te weten wie hij of zij is, en waar je vandaan komt.

De waarheid op tafel

Ik rust. Gewoon op bed, met mijn kussen als steun achter mijn hoofd. Mijn ogen zijn gesloten. Ik zie in gedachten twee boompjes verschijnen. De linkerboom is mijn vader, de rechterboom mijn moeder. Ik heb deze boompjes vaker gevisualiseerd. Toch loop ik ze na, van de kruin tot de wortels, om te kijken of ze nieuw zijn. Alsof ik beide boompjes kan vastpakken. Met mijn vinger glijd ik langzaam naar beneden. De linkerboom stopt onderaan de stam, de rechterboom loopt door tot onder de grond, de aarde in. Ik begrijp het niet. Hoe kan dit?, vraag ik me af. Waarom voel ik me ontworteld bij mijn vader?

Dit verschil voel ik al heel lang, maar nooit zei ik het hardop. Een soort schaamte. Ik houd van mijn beide ouders evenveel. Dit keer blijf ik me onrustig voelen, kan mezelf niet geruststellen. Ik blijf mijn ouders maar vragen hoe en waar ik verwekt ben, terwijl ik al zo vaak uitleg heb gekregen. De week ervoor heb ik mijn geboortearalbum achter het zolderschot vandaan gehaald en het stof eraf geblazen. Wat kan ik aflezen van de foto's die ik daarin zie? Ik zoek naar antwoorden, maar weet niet op welke vraag.

2015

kartoffelsalat

Ik ben met vriendinnen op Mallorca. Niet het mooie Mallorca, maar het Mallorca met lange rietjes in een emmer en jongeren

die zich lam zuipen. Niet het Mallorca met leuke Spaanse, pittoreske boetiekjes, maar het Mallorca met schreeuwende teksten op T-shirts als ‘dikke tieten’ of ‘Kartoffelsalat’. Wie van mijn vriendinnen heeft in godsnaam dit weekendje geboekt naar deze prachtige stad vol zuipende jongeren? Nadat we ons gesetteld hebben en een hapje hebben gegeten, wagen we ons in het uitgaansleven. We ontmoeten een groepje voetballers, leeftijdsgenoten die ook zin hebben in een gezellige avond. We lachen wat af. Toch besluit ik midden in de nacht naar het hotel terug te wandelen. Een paar dagen voor ons vertrek kreeg ik last van een kunstwortel die in mijn kaak is geplaatst. Nu bonkt het in mijn hoofd en ik trek gauw een nieuwe strip met antibiotica open. Mijn vriendinnen blijven achter en maken er een mooie nacht van. Ik kan niet slapen door de hoofdpijn en ben ook een beetje bang in mijn eentje op onze hotelkamer. Terwijl ik een innerlijke onrust voel opkomen, luister ik naar de lallende feestgangers buiten.

De volgende ochtend kanen de vriendinnen grote chocoladekoeken weg. Na een nachtje doortrekken, met een overmaat aan alcohol en plezier, maken de calorieën even niet meer uit, al is hun maag nog wel lichtelijk van streek. Ze vertellen hilarische verhalen over hun beruchte nacht. Ik sla de koek over en besluit de buitenlucht op te zoeken.

Ik beland met één vriendin op een terrasje. Daar staar ik wat voor me uit. De pijn in mijn kaak zeurt nog steeds. We krijgen een serieus gesprek over mijn eeuwige zoektocht, omdat ik het gevoel heb dat er iets niet klopt. Als ik later op ons gesprek terugkijk, moet het een onsamenhangend gesprek zijn geweest. Ik voel me eenzaam en iets blokkeert me. Ik zoek antwoorden op een vraag die ik niet kan verwoorden. Wat weet ik wel? Ik ben een kind van tienerouders. Mijn moeder was zestien toen ze zwanger werd van mij. Mijn vader was toen achttien jaar. Met zo’n start

had het anders kunnen aflopen, maar ik ben ongeschonden door het leven gekomen. De familie van mijn vader bood support, mijn oma was er altijd voor me. En toch... er is iets wat ik niet weet. Ik zeg: 'Mijn tante, de zus van mijn moeder, weet misschien meer, omdat zij op bepaalde momenten in het leven van mijn ouders heeft geholpen.' Mijn vriendin gaat er niet op in, maar later weten we ons beiden dit moment nog goed te herinneren. Het duurt echter nog heel lang voordat ik werkelijk contact opneem met mijn tante.

21 APRIL 2020

een vermoeden bevestigd

'Als je je tante wilt bellen, zou ik er meteen maar werk van maken. Ik hoor je daar al langer over en haar gezondheid is zwak.' 'Je hebt gelijk,' zeg ik tegen mijn man, Martin. Mijn tante bevindt zich dan in een klein appartement tussen dag en nacht. Soms kan ze dagen niet uit haar bed komen, anders zit ze in haar rolstoel. Met slangetjes door haar neus om net genoeg zuurstof binnen te krijgen. Haar tablet is heilig, daardoor heeft ze nog enigszins verbinding met de 'buitenwereld'. Met 'Toedeloe Facebookkies, groetjes Truitje Fluitje' sluit ze iedere avond af op social media. Als ik even geen berichtje op Facebook zie, weet ik dat haar gezondheid niet meewerkt.

Ik bel tante Truitje en stel haar drie vragen die ik zorgvuldig heb voorbereid. Deze puzzelstukjes heb ik zelf al zo vaak opgetild, bestudeerd en strategisch gepositioneerd dat haar antwoorden mij niet meer kunnen verrassen. Ik heb het bij het goede eind: mijn ouders hadden het niet gemakkelijk als jonge puberouders, als kind snapte ik dat niet altijd en sloeg mijn eigen beelden op. 'Heb je nog andere vragen?' zegt tante Truitje met benauwde

stem. Ik merk dat ze al na een paar minuten behoorlijk vermoeid is en dat ademen voor haar lastiger is geworden. ‘Je moeder loopt al lang hiermee rond, maar is bang jou te verliezen,’ hoor ik haar bijna hijgend en puffend zeggen, nog voordat ik antwoord kan geven.

‘Mij te verliezen?’ zeg ik verbaasd.

Prompt gooi ik provocerend eruit: ‘Nou, ik denk weleens, tante Truitje: is mijn vader wel mijn biologische vader?’ Ik floep het eruit. Deze vraag had ik niet voorbereid, maar ik moet de waarheid weten. Mijn tante zal nu vast hard gaan lachen, wellicht mij uitlachen en daarna zeggen: ‘Hoe kom je daar nu bij?’ Er volgt een heel andere reactie. Ik had dat niet verwacht en toch verbaast het me niet.

‘Dit is een vraag die je je moeder moet stellen,’ perst ze eruit, na een nieuwe hap adem. ‘Ik kan hier geen antwoord op geven. Je moet dit aan je moeder vragen. Ze moet eerlijk zijn. Dan kun je verder met je leven.’

Even is het stil. Ik voel mijn maag omdraaien. Ik ben verward en tegelijkertijd enorm opgelucht. Er flitsen allerlei gedachten door mijn hoofd. Zie je wel, het klopt niet. Intuïtief weet ik dat al zo lang. Ik probeer nog meer informatie uit haar te trekken, maar tante Truitje blijft me naar mijn moeder verwijzen. ‘Zij moet eerlijk tegen je zijn, maar ze is bang om je te verliezen.’

‘Ze gaat me niet verliezen,’ zeg ik.

Ik hang op. Ik ben verbouwereerd en weet even niet hoe verder. Martin komt vragen hoe het gesprek is verlopen. Ik deel het raadselachtige antwoord van mijn tante met hem en hoe ik dat opvat: het kan zijn dat ik een andere vader heb dan dat ik altijd heb gedacht.

De nacht breekt aan, we gaan naar bed. Ik slaap rustig in, maar word met ongelofelijke pijn in mijn buik wakker en haast me naar

het toilet. Opeens ben ik bang. Misschien ben ik verwekt door een monster en kom voort uit een verkrachting.

Tijdens een volgende afspraak met mijn psycholoog, bij wie ik onlangs ben gestart met gesprekken, vertel ik haar over mijn langdurige innerlijke strijd. Ik voel me vastzitten, maar heb geen idee wat er aan de hand is en waarom. ‘Ga zo snel mogelijk met je ouders in gesprek,’ zegt zij, ‘want angst gaat woekeren in je lichaam en zal de controle van je overnemen.’ Ik snik het uit: ‘Ik ben geboren uit een monster, mijn moeder is ooit verkracht. Dat kan niet anders. Van wie moet ik anders afkomstig zijn? Mijn moeder was pas zestien toen ze zwanger werd van mij.’

Mijn therapeut probeert me gerust te stellen: ‘Ik zie hier een mooi mens tegenover me zitten. Ik kan me niet voorstellen dat je verwekt bent door een monster.’ Dan weet ik nog niet dat mijn therapeut he-le-maal gelijk heeft.

Ik verzamel moed, zo veel als ik heb en kan. En ik stuur mijn moeder drie dagen later een appje: ‘Mam, ik wil met je praten. Zoals je weet, gaat het al een tijdje niet goed met me. Ik heb antwoorden nodig om verder te kunnen.’ Ze antwoordt: ‘Natuurlijk kun je komen, laat maar weten wanneer. Ik wil je met alle liefde helpen en antwoorden geven op je vragen. Liefs, je moeder.’

26 APRIL 2020

het antwoord van mijn moeder

Op vrijdag 26 april, in 2020, is het zover. Ik heb een gesprek met mijn moeder. Ik ga bewust op een moment dat mijn vader niet thuis zal zijn, ik wil met haar alleen praten. Twee dagen daarvoor

word ik badend van het zweet wakker. Angst overmeestert me. Precies in een nacht dat het me echt niet uitkomt, hang ik boven het toilet. En beseft: dat gesprek met mijn moeder moet zo snel mogelijk plaatsvinden, anders blijft mijn lichaam me terroriseren.

Op weg naar het appartement van mijn ouders voelt alles even onwerkelijk. Ik ben gespannen. Intense gevoelens en rillingen gaan door mijn lichaam. Thuis heb ik een klein beetje gegeten en wat slokjes thee gedronken. Mijn intuïtie zei me dat het beter is om een klein laagje in mijn maag te leggen, als bescherming voor het onbekende wat mogelijk komt. Het lijkt wel een film waarin ik per ongeluk terecht ben gekomen. De lift in het appartementencomplex waar mijn ouders wonen, is leeg. Ik stap in. Iedere stap die ik zet, voelt bewust en uitgemeten. Met mijn eigen sleutel open ik de deur van het appartement. Zoals altijd. Binnen heerst een serene rust, op de achtergrond ruik ik het subtiele aroma van Peau de Soie van Maison Berger. Zoals altijd. Toch is alles anders. Ik zie hoe mijn moeder mij verwelkomt. Alsof ik een toeschouwer in mijn eigen leven ben, ga ik in de huiskamer op de blauwe fauteuil zitten. Zoals gewoonlijk schenkt mijn moeder een kopje thee in. Het dubbelwandige glas voelt aan de buitenkant koel aan. Ik schrik van de hete vloeistof die erin zit als ik een slok neem. Verraderlijke glazen zijn het, ik heb al eens eerder mijn tong verbrand. Mijn moeder gaat tegenover me zitten. Ze oogt beheerst. Alles lijkt nog steeds in slow motion te gebeuren.

‘Vertel, wat is er?’ vraagt ze. ‘Het doet niets af aan wat ik voor jullie voel,’ pers ik eruit, ‘maar ik moet deze vraag aan je stellen. Ik ben mezelf kwijtgeraakt, en misschien is dat wel langer geleden gebeurd dan ik nu denk.’ Ik heb ontelbare keren erop geoefend om de volgende zin uit te spreken: ‘Vertel me de waarheid...’ Ik wil niet direct emotioneel worden. Ik krijg de zin uit mijn strot, maar wat beef ik. Er hangt zo veel af van het antwoord dat zij gaat

geven. Een paar minuten later geeft de warme thee me ‘hou-vast’, iets om me aan vast te klampen, terwijl de grond onder me vandaan zakt. Het is waar. Mijn vader Leo is niet mijn biologische vader.

Geëmotioneerd hap ik naar lucht. Gaat dit gesprek werkelijk over mij? ‘Ja, het gaat over mij,’ bevestig ik tegenover mezelf. En ik kan dit aan. De waarheid kennen is belangrijker dan wat dan ook.

Het leven begint na je veertigste, volgens een van mijn vriendinnen. Ik denk terug aan dit gesprek nu ik de veertig gepasseerd ben. Op meerdere momenten in mijn leven liep ik vast. Niet hopeloos vast, maar er stond altijd een gigantische druk op wat ik deed en voelde. Het lukte me niet om volledig te aarden en aanwezig te zijn. En ik kon niet benoemen wat er speelde. Ik loste het op door harder te gaan werken. Dat werd mijn ‘nieuwe normaal’: een leven dat aan de buitenkant glorieus en glansrijk oogt met een fantastische man, drie heerlijke kinderen, een eigen huis, dikke auto en meer. Nothing for granted, allemaal met hard werken verdiend.

Toch liep ik vast, en waarop? Ik had toch alles om gelukkig te zijn? Wat was er met me aan de hand? Zesenvertig jaar lang zocht ik op een diep, onbewust en intuïtief niveau naar antwoorden. Waarom voel ik me zo anders? Waarom voel ik me ‘alleen-ig’, hoewel ik een drie jaar jongere broer heb? Is het omdat we in geen enkel opzicht op elkaar lijken? Waarom voelt het alsof er een gat is dat maar niet gedicht kan worden?